

בית משפט השלום בחיפה

10 ינו 2022
36578-11-18

סיגל ואח' נ' גטניו

רמזי חדיד

השופט הבכיר

1. מיכאל סיגל
2. גרא פולגר

תובעים

ע"י עו"ד שלמה עובדיה

- נגד -

אמנון גטניו
ע"י עו"ד יניב לנקרי

נתבע

פסק דין

מבוא ועובדות מוסכמות:

1. בפניי תביעה כספית בעילה של גרם הפרת חוזה ולשון הרע, לפיה התובעים מבקשים לחייב את הנתבע בתשלום סך של 491,846 ₪ וכן לפרסום התנצלות.
2. התובעים הינם עורכי דין במקצועם. תובע 1, עו"ד מיכאל סיגל, הינו שותף במשרד עורכי דין סיגל, עובדיה ושות' ובעל ותק של יותר מ-20 שנה במקצוע. תובע 2, עו"ד

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

גרא פולגר, שוכר שירותי משרד במשרד תובע 1 והוא בעל ותק של כ- 17 שנה במקצוע. הנתבע הוא הבעלים של חברת אלול תכנון יעוץ וניהול בע"מ והוא עוסק בתכנון, ייעוץ, פיקוח וניהול מיזמי בניה, אף כי הוא אינו אדריכל רשום וכן אין לו כל הכשרה משפטית.

3. במועדים הרלוונטיים לתביעה, ניהלו חלק מדיירי הבניין המשותף שברח' כספרי 3 חיפה (להלן: "הבניין") מו"מ עם חב' אביעד הנדסה, בינוי ומערכות בע"מ (להלן: "היזם") לביצוע פרויקט תמ"א 38/1 (להלן: "הפרויקט"). הבניין מורכב מ-6 דירות ואחת מהן הינה בבעלות המנוחה צביה בן שאול ז"ל, אותה הורשה לבנותיה – ד"ר אורית ברדיצ'ב ושתי אחיותיה (להלן: "היורשת" ו-"היורשות" בהתאם).
4. בתחילת שנת 2017, חתמו כל בעלי הדירות בבניין, למעט היורשות, על ייפוי כוח לטובת התובעים, על מנת לייצגם במו"מ מול היזם לקידום הפרויקט (בעלי הדירות הנ"ל ייקראו להלן: "בעלי הדירות" ו-ייפוי הכוח ייקרא להלן: "ייפוי הכוח"). בין התובעים לבין בעלי הדירות לא נחתם הסכם שכ"ט עו"ד, אף כי התובעים פנו לנציגיהם – ה"ה ליאת אופיר – קורן וויטלי פייקנר (להלן: "ליאת" ו-"ויטלי" בהתאם) – בשלושה מכתבים בחודש ינואר 2017, בהם הם התחייבו לתת שירות משפטי מקיף וזאת כנגד תשלום שכ"ט עו"ד בסך של 15,000 ₪ ומע"מ עליו עבור ניהול מו"מ עם היזם ותשלום סכום נוסף של 81,000 ₪ ומע"מ עליו, ככל וייחתם הסכם בין בעלי הדירות לבין היזם (להלן: "המכתבים").
5. בין לבין, פנו היורשות, או מי מהן, לנתבע ושכרו את שירותיו בתחום התכנוני בקשר עם הפרויקט, ובהמשך, הן, או מי מהן, שכרו את שירותיו המשפטיים של עו"ד אביעד קליג' (להלן: "עו"ד קליג").
6. התובעים השקיעו מאמצים בניסיון לקדם את הפרויקט ולהביא לחתימת הסכם בין היזם לבין בעלי הדירות. בהקשר זה נוצר קשר גם כן בין התובעים לבין הנתבע ועו"ד קליג' ובין אותם צדדים התקיימו פגישות ושיחות. דא עקא, בסופו של יום, מאמצייהם של התובעים לא נשאו פרי ולא נחתם כל הסכם בין בעלי הדירות לבין היזם. יצוין, כי בין בעלי הדין מחלוקת ביחס לנסיבות כישלון הפרויקט ובכלל התכנות חתימת הסכם עם היזם, ועל כך יורחב בהמשך.
7. בחודש אוקטובר 2018 פנה הנתבע לגב' ליאת באמצעות קבוצת בעלי הדירות באפליקציית וואטסאפ, בשתי הודעות בהן הוא מתח ביקורת על התנהלות הפרויקט (להלן: "ההודעות"). בהודעות התבטא הנתבע נגד התובעים, באומרו: -"אני מקווה שהדבר יעזור לך להיפרד מהצורך להאשים את הבנות של בן-ישראל (היורשות – ר.ח.) ואולי אף להבחין ששכלן הישר חילץ אתכם (אני מקווה) מזרועות עו"ד מניפולטיבי ונטול יושרה (שלא לדבר על אתיקה מפוקפקת). יזם חסר יוזמה באופן כללי – ממיזם מחורבן פשוטו כמשמעו. וחזקה עליו שהראיות לכל האמור לעיל יפרסו בפנייך בכל רגע שתחפצי בכך. מאידך, אני בספק אם תוכלי להציג ולו בדל ראייה להתאמת היזם, ולא כל שכן העו"ד, לליווי ולביצוע המיזם". -..."אני מציע, ברשותכם, אפשרות רביעית - ...כל מי שקשור בהסכם עם עו"ד סיגל ייפרד ממנו בדרך שיבחר. ככל שאני מזהה, והראיות לכך רבות, המשרד הזה הוכיח שאינו ראוי לייצג אתכם. על רקע זה ספק אם הוא זכאי לשכ"ט או שמא להפך – ראוי שיפצה אתכם על עצות אחיתופל וגרירת ההליך במשך זמן רב מבלי לתרום להתנהלותו בדרך ראויה".

8. ביום 12.10.2018 התקיימה פגישה בין הנתבע לבין בעלי הדירות, בה נכחה גם כן היורשת ואביה של ליאת, ואשר הוקלטה על ידי הנתבע (להלן: "הפגישה"), ובמהלכה הוא שוב התבטא נגד התובעים, באומרו:

"אני אמרתי והצבעתי בצורה מפורשת על כך שהייצוג המשפטי הקיים כרגע אינו עונה על הצרכים".

בהתייחסו לנתבע 2 אמר הנתבע: "... וגם עוד בחור חמום מוח שאני לא זוכר את שמו".

"אתם לא משפטינים, אתם לא מתכננים, אתם לא יודעים, ואז קל מאוד לטמון לכם בדרך כל מיני מכשלות ואתם יכולים ליפול לשמה בקלות, וזה לצערי מה שקרה".

"... אני יכול לבחור עו"ד בלי שום קשר לאף אחד אחר. לבחור עו"ד בעסקה כלשהי ואני רואה שעו"ד לא עושה עבודתו נאמנה, אתה יודע מה אני עושה לזו? אני מבקש ממנו בעדינות להסתובב להתכופף ונועץ את העקב שלי בתחת שלו! אוקיי!...".

"... כולם יודעים את זה ועדיין מובילים מנסה להוביל אתכם כמו עדר להחלטות מטופשות! אין לי מילה אחרת לדבר הזה. סתם, כמו עדר. אתם לא יושבים ובוחנים אין לכם אנשי מקצוע שמלווים אתכם עו"ד הזה סליחה, סמרטוט! הוא למעשה עו"ד של היזם ולא שלכם. הוא מייצג את היזם ולא אתכם. אין שום דרך".

"... מנסים להחתיים אתכם על דברים שאתם אין לכם את היכולת לבדוק אותם. אתם הולכים, סליחה שאני כולל אותך בסיפור הזה, כעיוורים! אחרי מה שהיועץ המשפטי הנוכל! הזה מוביל אתכם".

"אם אתה מצפה שהם יחתמו על הסכם כזה בלי יעוץ משפטי שלא נסמך על הייעוץ המשפטי, סליחה, הזיבלי!, שקיבלתם עד עכשיו...".
ובהמשך, כאשר אביה של ליאת, מבקש מהנתבע לא להתבטא באותו אופן נגד הנתבעים ומעיר כי הדבר אינו הוגן, הנתבע מוסיף באומרו: "חבורה של אנשים חסרי יושרה" ו-"זה מה שאני ראיתי שם! חסרי יושרה".

"...כאשר אתה פוגש עו"ד ואתה מזהה שלא רק שהוא לא מייצג אותך, הוא עו"ד שלך. אבל הוא לא מייצג אותך, אלא הוא מייצג מי שנמצא מולך, זה לא משנה עכשיו אני לא הולך להתגונן בפני עורך הדין שלי. אין סיכוי! ... פנינו אליו! פנינו אליו. דיברנו איתו על זה! הוא לא מוכן... הוא אפילו לא טורח לומר. ואתה יודע למה הוא לא טורח לומר? כי הוא מבין שהוא בבעיה גדולה. הוא יושב עמוק עמוק בערימת זבל".

"אז זה עו"ד? אני שואל אותך? שארבע פעמים שונות אומר לך בוא תחתום ולא דואג בכל הארבע פעמים האלה שהנספח המצחיק הזה לא יופיע. איזה מן עו"ד זה בדיוק? ... אני רוצה להגיד לך שעו"ד כזה, אני אפילו לא טורח לשמוע ממנו... תסתכל על המסמך שבו הוא מציע את השירותים שלו, תסתכל על המסמך הזה ואז תבין בדיוק הרמה שלו".

להשלמת התמונה יצוין, כי במועד הגשת כתב התביעה המקורי, טרם קיבלו התובעים לידיהם את קלטת הפגישה ולפיכך לא היתה כל התייחסות אליה. אולם, משנמסרה קלטת הפגישה לידי התובעים במסגרת ההליכים המקדמיים, הוגש, ברשות בית המשפט, כתב תביעה מתוקן בהתאם.

9. טרם הגשת התביעה פנו התובעים לנתבע במכתב התראה בו הוא נדרש לחזור בו מטענותיו נגדם במסגרת ההודעות, וכן לתשלום פיצוי כספי, אולם פנייתם לא זכתה למענה כלשהו מצדו. **טענות הצדדים בתמצית:**

10. לטענת התובעים, טרם פניית בעלי הדירות אליהם וחתימת יפוי הכוח, הם בחרו בעצמם את היזם והגיעו עמו לשלב מתקדם בניהול מו"מ, בו סוכמו התמורות והתנאים המסחריים ביניהם, הסכמות אשר באו לידי ביטוי בהסכם עקרונות. משפנו בעלי הדירות לתובעים, נערך בין הצדדים הסכם שכ"ט עו"ד, כפי שהדבר בא לידי ביטוי במכתבים, ועם חתימת יפוי הכוח, קיימו התובעים פגישות, שיחות והתכתבויות עם היזם, בא כוחו, עו"ד רון ברנט, ועם בעלי הדירות במטרה לקדם את הפרויקט. אמנם נכון, בשל התנהלות איטית מצד היזם, בא כוחו ובעלי הדירות, ההליכים התמשכו מספר חודשים, אולם במהלך שנת 2017, לובנו כל המחלוקות ומבחינת התובעים לא היתה כל מניעה מחתימת ההסכם עם היזם, אף כי נותרו מספר נקודות להבהרה. והנה, משהחל הנתבע בייצוג היורשת, הוא מתח ביקורת תכנונית על הפרויקט, ואשר מאחוריה לא היה ולא כלום, זאת למעט ניסיון לקבל עבור דירת היורשות חניה שאינן זכאיות לקבלה על פי דין. יתרה מכך, מאחר ובעלי הדירות לא שוכנעו בטענותיו התכנוניות של הנתבע, ומאחר ואף בהעדר תמיכת היורשות היה להם רוב מספיק לחתימת הסכם עם היזם, פתח הנתבע במסע השמצה נגד התובעים, עד אשר בסיומו הוא סיכל את מימוש הפרויקט. ודוק, משהחל עו"ד קליג' בייצוג היורשת, הוא לא העביר לתובעים הערות כלשהן לטיטוט ההסכם אשר הוכנה על ידם והיתה מוכנה לחתימת היזם ובעלי הדירות. לאור האמור לעיל נטען כי הנתבע גרם בהתנהלותו להפרת הסכם שכ"ט עו"ד בינם לבין בעלי הדירות, ובכך הוא עיוול כלפי התובעים בעוולת גרם הפרת חוזה. בגין עוולה זו הנתבע נדרש לשלם לתובעים פיצוי בסך של 81,000 ₪ ומע"מ עליו ובסך הכל 94,077 ₪, הוא הוא התשלום השני שסוכם, כביכול, עם בעלי הדירות. כן טענו התובעים כי התבטאויות הנתבע נגדם במסגרת ההודעות ובמהלך הפגישה, כמצוטט לעיל, מהוות פרסום לשון הרע, ומכאן דרישתם לחייבו בתשלום פיצוי ללא הוכחת נזק בסך של 200,000 ₪ לכל אחד מהם. כן עותרים התובעים לחייב את הנתבע לפרסם התנצלות בפני כל מי שאליו הופנה הפרסום נשוא התביעה.

11. לטענת הנתבע, לא התגבש כל הסכם שכ"ט עו"ד בין התובעים לבין בעלי הדירות כפי שלא התגבש הסכם בינם לבין היזם למימוש הפרויקט. הואיל ועוולת גרם הפרת חוזה מותנית בקיומו של חוזה תקף, אזי אין לקבל את התביעה בגין אותה עילה. הוסיף הנתבע וטען כי לאחר בחינה התגלה לו כי התובעים פעלו לקידום האינטרסים האישיים שלהם ושל היזם, זאת תחת קידום האינטרס של בעלי הדירות. הדבר בא לידי ביטוי בכך כי התובעים האינצו, אף אנסו, בלקוחותיהם, לחתום על הסכם עם היזם, זאת על אף העובדה כי טרם לובנו כל העניינים הרלוונטיים לאותה התקשרות ולא צורפו נספחי ההסכם המוצע. כל מטרתם של התובעים היתה קבלת שכ"ט עו"ד מבעלי הדירות, זאת ותו לא. התנהלותם הנ"ל של התובעים יצרה בלבול וחוסר בהירות אצל בעלי הדירות ולפיכך הם לא נתנו

בהם אמון. מטעמים אלה, כמו גם בשל התנהלותם האיטית של בעלי הדירות, היזם ובא כוחו, הפרויקט לא יצא לפועל. לטענת הנתבע, אין לו כל אינטרס בהכשלת הפרויקט, אדרבא ואדרבא, הוא פעל לקידומו אך בכפוף למתן מענה לתהיות וסימני השאלה שהעלה, כל זאת במסגרת הייצוג של היורשות שנעשה כדין, בהתאם להבנתו המקצועית וכמצופה ממנו. בנסיבות הנטענות כמתואר לעיל, טען הנתבע כי התבטאויותיו נשוא התביעה חוסות תחת הגנת "אמת דיברתי" ותום הלב והעובדה כי הביקורת שהטיח בתובעים נאמרה בסגנון ישיר ו-"צברי", אינה מעלה ואינה מורידה בנדון. **דין:**

12. עוולת גרם הפרת חוזה מעוגנת בסעיף 62 לפקודת הנזיקין (נוסח חדש). בס"ק 62(א) לפקודה, הוא הרלוונטי לענייננו, נקבע כדלקמן: **"מי שביודעין ובלי צידוק מספיק גורם לאדם שיפר חוזה מחייב כדין שבינו לבין אדם שלישי, הרי הוא עושה עוולה כלפי אותו אדם שלישי, אולם האדם השלישי לא יוכל להיפרע פיצויים בעד עוולה זו אלא אם סבל על ידי כך נזק ממון".** ב-ע"א 8191/16 דיאליט בע"מ נ' הרר (פורסם בנבו), פסק בית המשפט ביחס לרצינוול ויסודות עוולת גרם הפרת חוזה, באומרו:

"בעוד שדיני החוזים מגינים על הזכות החוזית מפני פגיעה בה על ידי הצדדים לחוזה, דיני הנזיקין, באמצעות עוולת גרם הפרת חוזה, מגינים על הזכות החוזית מפני מי שאינו צד לחוזה. הגנה זו משקפת את רצון המחוקק להגביר את מהימנותה של הזכות החוזית ואת יעילותה .... ללא קיומו של חוזה תקף בין הטוען להפרה לבין אדם שלישי, לא תקום העוולה. נוסף על כך, תנאי בלעדיו אין לקיומה של עוולת גרם הפרת חוזה הוא הפרה על ידי צד לחוזה, קרי – מעשה או מחדל בניגוד לו ..."

הדרישה השלישית לקיומה של עוולת גרם הפרת חוזה (מעבר לקיומו של חוזה תקף והפרתו) היא גרימה. היינו יש להוכיח קשר סיבתי בין פעולתו של גורם שלישי לבין ההפרה .... בית משפט זה הרחיב וקבע כי אין הכרח שהגורם השלישי יפתה או ישדל את המפר לביצוע ההפרה, על מנת שפעולתו תיחשב גורמת להפרה .... הדרישה הרביעית היא ידיעתו של הצד השלישי, הן לקיומו של חוזה מחייב כדין, והן לכך שכתוצאה מפעולתו עשויה להיגרם הפרה של החוזה....

לבסוף, נדרש שהגרימה להפרת החוזה נעשתה בהיעדר צידוק. ככלל, צידוק של המתערב יכול להיות מושתת על אינטרס עצמי כגון צורך, הגנה על זכות קניינית, זכות חוזית או אינטרס ציבורי אחר. על האינטרס להיתפס על ידי בית המשפט כעדיף, או לכל הפחות מקביל בחשיבותו, לאינטרס שבהגנת הקשר החוזי .... עם זאת, הלכה פסוקה היא כי אין לקבוע כללים נוקשים בדבר מה ייחשב לצידוק, וכי יש לשקול

את כל הנסיבות האופפות את החוזה שהופר ואת הרקע לגרם הפרתו

...

עוולת גרם הפרת חוזה מושתתת אפוא על קיומם של חמישה יסודות:
חוזה, הפרה, גרימה, ידיעה, היעדר צידוק. נבחן להלן התקיימותם של
יסודות אלה במקרה דנן" (שם, פסקאות 38-40 לפסק הדין)(ההדגשה
במקור – ר.ח.). מן הכלל אל הפרט.

13. בהתאם לכלל ולפיו המוציא מחברו עליו הראיה, על התובעים מוטל הנטל להוכיח קיומן של כל יסודות עוולת גרם הפרת חוזה, לרבות הטענה לקיומו של הסכם שכ"ט עו"ד תקף בינם לבין בעלי הדירות והפרתו על ידם. דא עקא, לאור העדויות והראיות שהוצגו במשפט, כמו גם לאור ההתניות שנקבעו במכתבים, ואשר לגישתם של התובעים משקפים את הסכם שכ"ט עו"ד אליו הגיעו עם בעלי הדירות, סבורני כי התובעים לא עמדו בנטל ההוכחה המוטל עליהם לפחות ביחס בשני הרכיבים הנ"ל. להלן אנמק.

14. טענת התובעים ולפיה נערך בינם לבין בעלי הדירות הסכם שכ"ט עו"ד, מבוססת על המכתבים ואשר כזכור הופנו לליאת ו-ויטלי, למי מהם או לשניהם יחד, כמו גם ייפוי הכוח עליו חתמו כל בעלי הדירות. אמנם נכון, במכתב האחרון מבין אותם מכתבים טענו התובעים כאילו סוכם תעריף השכר המגיע להם עם ויטלי, אולם אין בטיעון חד צדדי זה די להרמת נטל ההוכחה המוטל על התובעים בדבר קיומו של הסכם שכ"ט מחייב עם בעלי הדירות. מסקנה זו עולה ומתחזקת לאור העובדה כי התובעים, וטעמיהם עמם, לא טרחו להזמין את ויטלי או מי מבעלי הדירות למתן עדות במשפט והם לא הציגו כל ראיה כי מי מהם שילם תשלום כלשהו עבור ניהול המו"מ, כאמור במכתבים. התנהלות זו תמוהה במיוחד לאור העובדה כי בחקירתו הנגדית טען תובע 1 כי אחת מבעלי הדירות שילמה את חלקה היחסי בשכרם של התובעים עבור ניהול המו"מ עם היזם (שם, עמ' 26 שורה 19 לפרוטוקול הדין). הימנעות התובעים מהזמנת מי מבעלי הדירות למתן עדות במשפט או הצגת ראיה בדבר תשלום ששילם מי מהם עבור שכ"ט עו"ד, כפי שנקבע במכתבים, אומר דרשני ומקים את החזקה הקבועה בהלכה הפסוקה, לפיה לו נשמעו אותן עדויות או הוצגו אותן ראיות, הן היו תומכות בעמדת הנתבע במשפט, לפיה לא נערך הסכם שכ"ט עו"ד מחייב עם בעלי הדירות. הנה אם כן, התובעים לא הוכיחו קיומו של הסכם שכ"ט עו"ד מחייב בינם לבין בעלי הדירות ודי בטעם זה לדחיית התביעה ביחס לעוולת גרם הפרת חוזה. אך לא רק זאת.

15. אף אם תאמר כי התובעים התקשרו עם בעלי הדירות בהסכם שכ"ט עו"ד, והרי לא כך המצב במקרה דנן, קביעה זו אינה משנה מהתוצאה המתחייבת ביחס לעוולת גרם הפרת חוזה. בהתאם להסכם שכ"ט עו"ד הנטען על ידי התובעים, בעלי הדירות התחייבו בתשלום סך של 81,000 ₪ ומע"מ עליו, אך בכפוף ובתנאי כי ייחתם הסכם בינם לבין היזם למימוש הפרויקט. בהעדר מחלוקת כי הסכם כאמור לא נחתם, אזי ממילא אי-תשלום הסכום הנ"ל, אינו מהווה הפרה של הסכם שכ"ט הנטען בינם לבין התובעים. יוצא אפוא, כי גם היסוד השני בעוולת גרם הפרת חוזה – הפרתו על ידי בעלי הדירות – אינו מתקיים במקרה דנן ומטעם נוסף זה יש לדחות את התביעה בנדון. בהקשר זה, לא נעלמו מעיני טענות התובעים כאילו בעקבות פועלם מול יתר הגורמים המעורבים בפרויקט, לא היתה מניעה מחתימת

הסכם בין בעלי הדירות לבין היזם, אולם טיעון זה אינו משכנע בעיניי. שני התובעים טענו בתצהיר עדותם הראשית כאילו "מבחינה משפטית" לא היתה מניעה מחתימת ההסכם האמור ותובע 2 הוסיף וסייג את הדברים באומרו כי מבחינת התובעים לא היתה מניעה כאמור וזאת "גם אם נותרו מספר נקודות להבהיר עד תום" (שם, סעיף 9 לתצהיר עדותו הראשית של תובע 1, מוצג ת/4, וסעיף 12 לתצהיר עדותו הראשית של תובע 2, מוצג ת/1). למותר לציין כי אין די בכך כי מבחינת התובעים ניתן היה לחתום על ההסכם עם היזם, אלא נדרש להוכיח כי מבחינת בעלי הדירות והיזם כך הם פני הדברים. וגם זאת, הסכם למימוש פרויקט תמ"א 38, כבמקרה דנן, מחייב להסדיר לא רק היבטים משפטיים, אלא גם תכנוניים – אדריכלים, מה גם ותובע 2 עצמו הוסיף באומרו כי נותרו מספר נקודות להבהרה עד תום. כל אלה מעלים סימן שאלה גדול ביחס להתכנות החתימה על הסכם בין היזם לבין בעלי הדירות באותה נקודת זמן. לא זאת אלא זאת, התובעים תיארו בתצהירי עדותם הראשית פגישה שהתקיימה במשרדם בנוכחות הנתבע ובעלי הדירות בבניין, ובמהלכה מתח הראשון ביקורת אדריכלית על הפרויקט. בסעיף 13 לתצהירו התייחס תובע 2 לתגובת בעלי הדירות לאותה ביקורת באומרו: "... כך או כך עמדת כל יתר הדיירים אשר נכחו בהליך היתה כי עמדת הנתבע הן לעצמה והן ביחס ליורשות ולזכויותיהן בנכס אינה רציונאלית, וביקשו לקדם החתימה על ההסכם". על אותה טענה חזר תובע 1 בסעיף 12 לתצהיר עדותו הראשית. לאור זאת, ומאחר ולגישת תובע 1, די ברוב של בעלי הדירות לצורך קידום הפרויקט (שם, סעיף 8 לתצהירו), נשאלת השאלה מדוע בסופו של יום לא נחתם הסכם בינם לבין היזם, באם אכן הוא היה על סף חתימה?! לתובעים הפתרונים.

16. בסיכומיהם העלו התובעים, לראשונה, דרישה חלופית לחיוב הנתבע ביתרת התשלום הראשון שנקבע במכתבים (15,000 ₪ ומע"מ) וזאת בניכוי סך של 2.500 ש"ח ומע"מ עליו ששולם על ידי אחת מבעלי הדירות. אין לקבל דרישת התובעים לעיל, שכן מדובר בסעד שלא התבקש במסגרת התביעה ומכל מקום משבאתי לכלל מסקנה כי התובעים לא הוכיחו קיומו של הסכם שכ"ט עו"ד מחייב, אזי ממילא גם דרישתה זו דינה להידחות.

17. ממכלול הנימוקים לעיל, אני דוחה את התביעה ביחס לעילת גרם הפרת חוזה.

18. דיני לשון הרע מבטאים מתח ותחרות בין שני ערכים בעלי חשיבות ממדרגה ראשונה: זכותו של אדם לשם טוב ופרטיות מחד, וחופש הביטוי מאידך. ב-בג"צ 6126/94 סנש נ' רשות השידור, פ"ד נג(3), 817 (להלן: "בג"ץ סנש") נפסק לעניין שמו הטוב של האדם כדלקמן: "אכן, הזכות לשם הטוב של האדם היא ערך יסודי בכל משטר דמוקרטי. היא תנאי חיוני לחברה שוחרת חירות. היא מבוססת בין השאר על הצורך בהערכה פנימית, בגאווה אישית ובהכרה אישית בין בני אדם" (שם, עמ' 832 ב'). ובהמשך; "הגוזל את רכושי עשוי לפצות אותי בממון. הגוזל את שמי הטוב גוזל גם את טעם קיומו. שמו הטוב של האדם קובע את התייחסותו שלו לעצמו ואת התייחסותו של חבריו אליו. הוא קובע את יחסה של החברה אליו. הנכס היחיד שיש לרבים – בין המכהנים ברשויות השלטון ובין הפועלים במגזר הפרטי – הוא שמם הטוב. הוא יקר להם כחיים עצמם. כך לגבי אנשים חיים. כך לגבי המתים" (שם, עמ' 832, ד'ה'). גם ב-רע"א 4447/07 מור נ' ברק בע"מ (פורסם בבנו), חזר בית המשפט על ההלכה לעיל והוסיף באומרו: "שמו הטוב של האדם – המוניטין שצבר לעצמו במהלך חייו – הוא נכס מקניינו,

הנרכש לעיתים בעמל רב ולאורך זמן. הוא מהווה ביטוי חשוב לכבודו של האדם; הן כבוד במובן honor, לאמור – ההוקרה וההכרה הנובעים ממעמדו בחברה אליה הוא משתייך, והן כבוד במובן dignity, לאמור – ערכו הפנימי של האדם. שמו הטוב של האדם מאפשר לו להימנות על בני הקהילה, ובכך להגשים את עצמו ולעצב את אישיותו" (שם, סע' 17 לפסק הדין). באשר לחופש הביטוי, בבג"ץ שנש לעיל חזר בית המשפט על שלל ההלכות שנקבעו לעניין חשיבות הערך של חופש הביטוי, ופסק באומרו: "חופש הביטוי הוא מערכיה היסודיים ביותר של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית. חופש הביטוי נתפס על ידי הדמוקרטיה כזכות 'על', 'עילאית'... יש לה '... מקום של כבוד בהיכל זכויות היסוד של האדם'... חופש הביטוי הוא 'חלק בלתי נפרד מהאתוס המשפטי שלנו'... אכן חופש הביטוי מהווה 'ציפור נפשה' של הדמוקרטיה" (שם, עמ' 829 ה'ו').

19. המתח והתחרות בין שני הערכים לעיל – השם הטוב והזכות לפרטיות מחד, וחופש הביטוי מאידך – מחייבים מלאכת איזון, והרי חוק לשון הרע הוא הפלטפורמה בה נעשה האיזון הנ"ל. בסעיף 1 לחוק איסור לשון הרע הגדיר המחוקק את לשון הרע, באומרו: "לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול – 1. להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או ללעג מצידם; 2. לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו; 3. לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח ידו או במקצועו; 4. לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, גילו, מינו, נטייתו המינית או מוגבלותו". סעיף 2 לחוק מגדיר פרסום מהו, כדלקמן: "א. פרסום, לעניין לשון הרע – בין בעל פה ובין בכתב או בדפוס, לרבות ציור, דמות, תנועה, צליל וכל אמצעי אחר. ב. רואים כי פרסום לשון הרע, בלי למעט מדרכי פרסום אחרות – 1. אם היתה מיועדת לאדם זולת הנפגע והגיעה לאותו אדם או לאדם אחר זולת הנפגע; 2. אם היתה בכתב והכתב עשוי היה, לפי הנסיבות, להגיע לאדם זולת הנפגע".

20. בפסק הדין המנחה אשר ניתן ב-ע"א 4534/02 רשת שוקן בע"מ ואח' נ' הרציקוביץ', פ"ד נח(3), 558 (להלן: "פס"ד שוקן") נקבע כי הדין בתביעת לשון הרע כולל ארבעה שלבים שונים, ואלה הם:

בשלב הראשון יש לשלוף מתוך הביטוי את המשמעות העולה ממנו לפי אמות המידה המקובלות של האדם הסביר, משמע, פרשנות אובייקטיבית, ולברר האם מדובר בביטוי הגורם להשפלתו של פלוני בעיני האדם הסביר. בנדון יש לייחס לביטוי את המשמעות הסבירה של המילים לפי הקשרן, תוך התחשבות באופייה של הסוגיה ובהתאם לתפיסות מקובלות של האדם הסביר. ודוק, אם בית המשפט נתקל בקושי פרשני, עליו להעדיף את הפרשנות שלפיה הביטוי איננו מהווה פרסום לשון הרע. ב. בשלב השני יש לבחון האם מדובר בביטוי העונה על ההגדרות שבסעיפים 1-2 לחוק. בהקשר זה יש להתחשב בזהות הנפגע מן הביטוי ולבחון באם מדובר באיש ציבור או שמא באדם פרטי. ככל ומדובר באיש ציבור, יינתן משקל רב יותר לחופש הביטוי על חשבון השם הטוב. ג. בשלב השלישי, וככל שמתקיים השלב השני, יש לבחון באם למפרסם עומדת אחת ההגנות הקבועות בסעיפים 13-15 לחוק איסור לשון הרע. לעניין זה יוער כי בהתקיים אחת ההגנות הקבועות בסעיף 13 לחוק, הפרסום אינו מהווה עבירה פלילית או עוולה אזרחית. מאידך, נקודת המוצא בסעיפים 14-15

לחוק היא כי הפרסום מקים עבירה פלילית או עוולה אזרחית של לשון הרע, אף כי בהתקיים אחת ההגנות הקבועות בהם, המפרסם לא יחויב בדין. ד. בשלב הרביעי והאחרון יש לבחון את גובה הפיצוי המגיע לנפגע מפרסום לשון הרע, אם בהוכחת גובה הנזק ואם בהעדר הוכחה כאמור. על אותה הלכה חזר בית המשפט ב-דנ"א 2121/12 פלוני נ' ד"ר אילנה דיין ואח' (פורסם בבבו) (פסקה 20). מן הכלל אל הפרט.

21. אין צורך להכביר במילים באשר למשמעות ולפרשנות של הביטויים החריפים בהם השתמש הנתבע נגד התובעים במסגרת ההודעות ובמהלך הפגישה. בהתאם למבחן האובייקטיבי של האדם הסביר, טענות המועלות כנגד עו"ד לפיהן הוא מניפולטיבי ונטול יושרה, אינו ראוי לייצוג בעלי הדירות, לא עושה עבודתו נאמנה, מנסה להוביל את לקוחותיו לקבלת החלטות מטופשות, עו"ד סמרטוט ועוד כהנה וכהנה האשמות כמצוטט בסעיף 8, כל אלה הינן אמירות משפילות, מבזות את האדם אליו הן מופנות, עושים אותו מטרה ללעג ובז בעיניי אחרים וכן עלולים לפגוע במקצועו. כמו כן, אין חולק כי במקרה דנן מתקיים יסוד הפרסום שנקבע בחוק, שכן דבריו של הנתבע במסגרת ההודעות יועדו לבעלי הדירות ודבריו בפגישה נאמרו בפני בעלי הדירות, היורשת ואביה של ליאת. הנה אם כן, הפרסום נשוא התביעה עונה להגדרה המונח "לשון הרע" שבחוק.

22. הגנת "אמת דיברתי" מעוגנת בסעיף 14 לחוק, בו נקבע כדלקמן: **"במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה שהדבר שפורסם היה אמת והיה בפרסום ענין ציבורי; הגנה זו לא תישלל בשל כך בלבד שלא הוכחה אמיתותו של פרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש".** הגנת "תום הלב" מעוגנת בסעיף 15 לחוק ובו נקבע כדלקמן: **"במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה אם הנאשם או הנתבע עשה את הפרסום סתום לב באחת הנסיבות האלו:....".** כמו כן, בס"ק 16(ב) לחוק נקבעה חזקה, ולפיה: **"חזקה על הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום שלא בתום לב אם נתקיים בפרסום אחת מאלה:**

. הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא האמין באמיתותו;

. הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא נקט לפני הפרסום אמצעים סבירים להיווכח אם אמת הוא אם לא;

. הוא נתכוון על ידי הפרסום לפגוע במידה גדולה משהיתה סבירה להגנת הערכים המוגנים על-ידי סעיף 15". אבחן אפוא האם בנסיבות מקרה דנן, פרסום לשון הרע חוסה תחת אחת ההגנות לעיל.

23. בסעיף 28 לתצהיר עדותו הראשית של עד הנתבע, עו"ד קליג', מוצג נ/4, נאמר כדלקמן: **"כמו כן ראוי לציין כי לא היתה בכוונתי, לא אז ולא כעת, לתפוס את מקומם של התובעים בייצוג כלל הדיירים (צ"ל: הדיירים – ר.ח.) ו/או חלק מהם. מטרתי האחת והיחידה היתה לשמור על לקוחותיי מלהיכנס לפרויקט בו נוכח הבטחות היזם המופרזות היה קורה אחד מן השניים – או שהיזם לא היה מצליח לעמוד בהתחייבותיו נוכח עלותן הגבוהה או שהוא היה מוצא את הדרך לכסות על הפסדיו באופן כלשהוא על גבם של הדיירים" (ההדגשה אינה במקור – ר.ח.).** בחקירתו הנגדית טען עו"ד קליג' כי לא היתה התכנות כלכלית לפרויקט (שם, עמ' 10).

16 שורה 30 לפרוטוקול הדיון), ומנשאל למשמעות הדבר, הוא השיב באומרו:
"ש.אמרת 'פרויקט שאין לו היתכנות כלכלית' למה התכוונת? ת.פרויקט שבסופו של דבר לא יהיה אפשר לבצע אותו כיוון שהיזם לא יהיוח כסף. ש.כי התמורות שהוא נותן לדיירים נדיבות? ת.יכול להיות. ש.אני מפנה אותך לסעיף 28 לתצהירך, אתה כותב 'מטרתי האחת והיחידה...'. אני מבין מזה שאתה מדבר על זה שאין היתכנות כלכלית לפרויקט כלומר שהיו תמורות מופרזות.ת.כמו שזה היה נראה, כן. לא רק שנתנו לא בטוח שהיה אפשר לבצע את זה" (שם, עמ' 17, שורות 9-3 לפרוטוקול הדיון). ודוק, בהמשך עדותו של עו"ד קליג' עולה כי הבטחות היזם באו לידי ביטוי בטיטת הסכם (שלא נחתמה בסופו של יום), באומרו: "ש.לדעתך כמי שייצג את היורשות ממה לדעתך נבע הסיבה העיקרית לכישלון הפרויקט? .....ת.לדעתי הפרויקט הזה היה לא כלכלי ליזם גם בהסכם עצמו לפחות ההסכם שאני ראיתי יש סימני שאלה לגבי התמורה שהוא הולך לקבל, דירה וחצי או 2 דירות. אם אפשר לבנות למעלה או לא, היו סימני שאלה שלא היו סגורים מבחינת היזם אם הוא יכול או לא יכול וזאת לדעתי הסיבה העיקרית. אגב, אני לא יודע אם היזם קיים היום.ש.בתשובתך האחרונה אתה מדבר על הסכם, על איזה הסכם מדובר? הסכם בין היזם לדיירים או בין התובעים לדיירים?ת.כשדיברתי על הסכם אני דיברתי על ההסכם היזמי בין היזם לדיירים. ש.ראית אותו?ת.כן ראיתי את הטיטה, לא ראיתי את הסכם שכ"ט בין היזם לתובעים, אני יודע שקיים. אבל לא ראיתי" (שם, עמ' 19 שורה 31 לפרוטוקול הדיון).

24. גרסתו של עו"ד קליג' כמצוטט לעיל, עומדת בסתירה חזיתית לטיעון שהעלה הנתבע כנגד השירות המשפטי שניתן על ידי התובעים לבעלי הדירות עד כדי טענה אבסורדית כאילו הם היו עורכי דין של היזם, לא פחות. הרי אם טיטת ההסכם בין היזם לבין בעלי הדירות, עליה שקדו התובעים וניסו לקדם, כוללת הבטחות מופרזות של היזם, הכיצד ניתן לטעון כי הם לא יצגו את בעלי הדירות על הצד הטוב ביותר?!! לנתבע הפתרונים. חיזוק למסקנה אליה הגעתי בנדון, מצאתי בעובדה כי על אף שהנתבע טען גבוהה כנגד התנהלות התובעים בפרויקט, הוא לא טרח להמציא להם את הערותיו והסתייגותיו בפן התכנוני. בהקשר זה הנתבע טען כי הוא הכין שני מסמכים, האחד "מדריך בעלי הדירות" והשני, הערות תכנוניות בכתב ידו (נספחים ג' ו-י"ב לכתב ההגנה). והנה, בחקירתו הנגדית, הודה הנתבע כי הוא לא טרח להמציא אותם מסמכים לתובעים (שם, עמ' 55 ו-57 שורות 26 ו-4 בהתאם לפרוטוקול הדיון), וכן הוא הודה כי "מדריך בעלי הדירות" הינו מסמך כללי לפרויקטים של תמ"א 38 ולא מתייחס ספציפית לפרויקט נשוא התביעה (שם, עמ' 55 שורה 17 לפרוטוקול הדיון). יתרה מכך, בחקירתו הוסיף הנתבע וטען כי הסוגיות התכנוניות אליהן הוא התייחס, אינן מעניינם של התובעים, אלא יש להביאם בפני היזם (שם, עמ' 58 שורה 7 לפרוטוקול הדיון). בהינתן העובדה כי הנתבע לא רואה בתובעים כתובת להעלאת טענותיו התכנוניות ביחס לפרויקט ובהעדר מחלוקת כי הוא חסר כל השכלה משפטית, הכיצד הוא מהין לחלק להם ציונים על הייצוג המשפטי שהעניקו לבעלי הדירות?! בהקשר זה קשה להשתחרר מהרושם כי כל מטרתו של הנתבע היתה להשיג עבור היורשות חניה, והביקורת הלא עניינית שהטיח בתובעים אינה אלא כסות לאותו ניסיון.

25. כמצוטט בסעיף 8 לעיל, תחולת ההגנות השונות המפורטות בסעיף 15 לחוק מותנית בכך כי הפרסום שעשה הנתבע היה בתום לב. התנהלות הנתבע במקרה דנן רחוקה מרחק מזרח ממערב מסטנדרט זה, ולפיכך אין כל מקום לקבל את טיעוניו בנדון. העובדה כי מחד גיסא הנתבע מעלה טענות קשות ביותר נגד הייצוג המשפטי שנתנו התובעים לבעלי הדירות, כשמנגד הוא לא רואה בהם כתובת לטענותיו התכנוניות בניהול הפרויקט, כל זאת כאשר עו"ד קליג', עמו היה בקשר, סבור כי במסגרת טיוטת ההסכם היזם התחייב כלפי בעלי הדירות בהתחייבויות מופרזות – כל אלה הינם ביטוי מובהק להעדר תום ליבו של הנתבע. יתירה מכך, חומרת התנהלותו של הנתבע עולה ומתחייבת לאור העובדה כי לא היתה לו כל הכרות קודמת עם התובעים (שם, עמ' 53 שורה 25 לפרוטוקול הדיון).

26. לאור האמור לעיל, אני דוחה את טענת הנתבע לתחולת אמת דיברתי ותום הלב בנסיבות מקרה דנן.

27. משהגעתי עד הלום, נותר לדון בפיצוי שייפסק לתובעים בגין עוולת לשון הרע.

28. סעיף 7א'(ב'-ה') לחוק איסור לשון הרע, קובע כדלקמן:

במשפט בשל עוולה אזרחית לפי חוק זה רשאי בית המשפט לחייב את הנתבע לשלם לנפגע פיצוי שלא יעלה על 50,000 שקלים חדשים, ללא הוכחת נזק.

במשפט בשל עוולה אזרחית לפי חוק זה, שבו הוכח כי לשון הרע פורסמה בכוונה לפגוע, רשאי בית המשפט לחייב את הנתבע לשלם לנפגע, פיצוי שלא יעלה על כפל הסכום כאמור בסעיף קטן (ב), ללא הוכחת נזק.

לא יקבל אדם פיצוי ללא הוכחת נזק, לפי סעיף זה, בשל אותה לשון הרע, יותר מפעם אחת.

הסכומים האמורים בסעיף זה יעודכנו ב-16 בכל חודש, בהתאם לשיעור עליית המדד החדש לעומת המדד הבסיסי....." כפי שנקבע בהלכה הפסוקה, בקביעת גובה הפיצוי ללא הוכחת נזק בגין עוולת לשון הרע, יש להתחשב במספר נסיבות. בנדון נפסק ב-רע"א 4740/00 עמר נ' יוסף ואח', פ"ד נח(5) 510, 524, כדלקמן: "בפסיקת פיצויים בגין לשון הרע יתחשב בית-המשפט, בין היתר, בהיקף הפגיעה, במעמדו של הניזוק בקהילתו, בהשפלה שסבל, בכאב ובסבל שהיו מנת חלקו ובתוצאות הצפויות מכל אלה בעתיד. הבחינה היא אינדיווידואלית. אין לקבוע 'תעריפים'. בכל מקרה יש להתחשב בטיב הפרסום, בהיקפו, באמינותו, במידת פגיעתו ובהתנהגות הצדדים. אכן, התנהגותו של הניזוק לפני פרסום ולאחריו עשויה להוות אמצעי שבעזרתו ניתן לעמוד על נזקו. בדומה, התנהגותו של המזיק אף היא עשויה להשפיע על שיעור הנזק והערכתו. כך, למשל, התנצלות על דברי לשון הרע עשויה להקטין את הנזק שהם גרמו ובכך להשפיע על שיעור הפיצויים (ראו סעיף 19 לחוק). חומרת הפגיעה ברגשותיו של הניזוק ובשמו הטוב נמדדת לעתים בחומרת מעשיו וביטוייו של המזיק. ודוק, אין בכך פיצוי

עונשי. זהו נזק מוגבר המביא לפיצוי מוגבר (aggravated) בשל התנהגות המזיק. כך, למשל, מזיק היודע כי דבריו אינם אמת והעושה כל מאמץ בבית-המשפט להוכיח את אמיתותם, עשוי לגרום להגברת נזקו של הניזוק ובכך להגביר את הפיצוי שלו הוא יהיה זכאי" (שם, פסקה 17 לפסק הדין). לאותה הלכה ר' רע"א 10520/03 בן גביר נ' דנקר (פורסם בנבו) (פסקה 32 לפסק הדין) ו-ע"א 6903/12 Canwest Global Communications Corp נ' אלי עזור (פורסם בנבו) (פסקה 61 לפסק הדין). מן הכלל אל הפרט.

29. כזכור, התובעים הינם עורכי דין במקצועם, בעלי ותק רב בתחום וקשה להפריז במשקל שיש לתת לשמם הטוב. מנגד, הנתבע בחר להשתלח בתובעים ולהטיח בהם האשמות שווא חסרות כל אחיזה במציאות, כל זאת בניסוחים בוטים, מתלהמים, פוגעניים ומעליבים ביותר. זאת עשה הנתבע בהעדר בסיס עובדתי לאותן טענות ומבלי שהוא טרח לנקוט באמצעים סבירים, אם בכלל, על מנת לבחון את אמיתותן טרם הפרסום. יתרה מכך, לנתבע ניתנה הזדמנות לחזור בו מאותם פרסומים ולהתנצל בפני התובעים טרם הגשת התביעה, אולם הוא לא טרח להשיב למכתב הדרישה בנדון. כמו כן, לאורך ניהול ההליך, הנתבע לא הביע כל חרטה או התנצלות כלפי התובעים, אדרבא ואדרבא, הוא חזר בתצהירו ובחקירתו על אותם פרסומים. לאור מכלול השיקולים לעיל, כמו גם היקף הפרסום נשוא התביעה, מצאתי לחייב את הנתבע לשלם לכל אחד מהתובעים פיצוי בסך של 50,000 ₪.

30. לסיכום, אני מורה כדלקמן:

- הנתבע ישלם לכל אחד מהתובעים, באמצעות בא כוחם, פיצוי בסך של 50,000 ₪.
- הנתבע ימציא לתובעים, באמצעות בא כוחו, נוסח התנצלות בחתימתו, בזו הלשון: **"אני הח"מ, אמנון גטניו, מתנצל בפני עו"ד מיכאל סיגל וע"ד גרא פולגר על הטענות שהעליתי נגדם בהודעות וואטסאפ ששלחתי לגב' ליאת קורן-אופיר בחודש אוקטובר 2018 וכן בפגישה שהתקיימה עם בעלי הדירות של הבניין ברח' כספרי 3 חיפה ביום 12.10.2018, ואני חוזר בי מכל אותן טענות".** נוסח ההתנצלות בחתימת הנתבע יומצא לב"כ תובעים בדואר רשום עם אישור מסירה עד ליום 03.02.2022, שאם לא כן יהיה על הנתבע להוסיף ולשלם לכל אחד מהתובעים, באמצעות בא כוחו, סך של 15,000 ₪, וזאת בנוסף לסכום שנקבע בס"ק א' לעיל.
- הנתבע ישלם לתובעים, ביחד ולחוד, באמצעות בא כוחם, הוצאות האגרה ובנוסף לכך שכ"ט עו"ד בסך של 14,040 ₪ (כולל מע"מ) ובתוספת הפרשי הצמדה וריבית כחוק על הוצאות האגרה מיום הוצאתה ועל שכ"ט עו"ד מהיום ועד התשלום המלא בפועל.
- מלוא הסכומים כמפורט לעיל בסעיפים א' ו-ג' לעיל, כמו גם הסכום האמור בסעיף ב' לעיל, במידה ויחול, ישולמו עד ליום 10.02.2022. ניתן היום, ח'

PsakDím®

אתר המשפט הישראלי

שבת תשפ"ב, 10 ינואר 2022, בהעדר הצדדים.

רמזי חדיד, שופט בכיר